

RS AU § 240 Remiss av betänkandet Stärkt insyn i politiska processer

Ärendenummer: RS 2025/1326

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Justitiedepartementets betänkande *Stärkt insyn i politiska processer* (SOU 2025:52) har skickats på remiss. För att hinna med handläggning och politisk beredning har Region Gotland fått anstånd att lämna in sitt yttrande till den 30 september.

Betänkandet med tillhörande lagförslag är resultatet av 2023 års insynskommittés arbete med att stärka öppenheten i politiska beslutsprocesser. Utredningen betonar att politisk påverkan är en legitim del av demokratin, men att denna påverkan bör ske öppet för att stärka allmänhetens förtroende. För att uppnå detta föreslås flera lagändringar och nya regler.

Ett centralt förslag är att införa ett förbud mot anonyma bidrag till politiska partier. Om ett bidrag ges via mellanhand ska den ursprungliga givaren redovisas. Partier som misstänker försök att kringgå reglerna ska själva utreda detta och avstå från bidrag vid osäkerhet. Dessutom föreslås ett förbud mot utländska bidrag samt krav på redovisning av partiets kostnader, tillgångar och skulder. Förslagen innebär en ändring i *lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier*.

Betänkandet föreslår ett register för påverkanskommunikation (lobbying), som ska administreras av Kammarkollegiet. Juridiska personer och näringsidkare som bedriver sådan verksamhet måste registrera sig och rapportera tre gånger per år om vilka kontakter de haft med beslutsfattare, ämnen som diskuterats och kontaktens omfattning. Betänkandet föreslår att detta införs genom en ny lag vid namnet *lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut*.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att Region Gotland i allt väsentligt ska tillstyrka föreslagna ändringar samt ny lagstiftning. Förslagen bedöms svara upp mot utredningens uppdrag och syfte om att skapa en bättre insyn i hur politiska beslutsprocesser på riksplanet påverkas av utomstående intressenter.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det behövs förtydliganden rörande § 4, punkt 2 i den föreslagna nya *lagen om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut*. Regleringen gäller undantag från registrering hos Kammarkollegiet om påverkanskommunikationen gentemot beslutsfattare görs inom ramen för myndighetens eller det offentliga organets uppdrag.

Regionstyrelseförvaltningen anser att skrivningen kan medföra svåra bedömningar om en myndighet eller ett annat offentligt organ genomför påverkanskommunikation inom ramen för sitt uppdrag eller inte. Det medför svårigheter i bedömning om myndigheter, regioner och kommuner ska registrera sig och redovisa påverkanskommunikation till Kammarkollegiet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att Region Gotland i allt väsentligt ska tillstyrka lagförslagen. Förslagen bedöms svara upp mot utredningens uppdrag och syfte om att skapa en bättre insyn i hur politiska beslutsprocesser på riksplånet påverkas av utomstående intressenter.

Konsekvenserna för Region Gotlands verksamheter bedöms som minimala då föreslagen lag och lagändringar inte inkluderar påverkanskommunikation (lobbyism) som riktar sig till politiska beslutsfattare i regioner och kommuner.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det behövs förtydliganden rörande § 4, punkt 2 i den föreslagna nya *lagen om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut*. Regleringen gäller undantag från registrering hos Kammarkollegiet om påverkanskommunikationen gentemot beslutsfattare görs inom ramen för myndighetens eller det offentliga organets uppdrag.

Regionstyrelseförvaltningen anser att skrivningen kan medföra svåra bedömningar om en myndighet eller ett annat offentligt organ genomför påverkanskommunikation inom ramen för sitt uppdrag eller inte. Det medför svårigheter i bedömning om myndigheter, regioner och kommuner ska registrera sig och redovisa påverkanskommunikation till Kammarkollegiet.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till behov av att få möjlighet att ytterligare fördjupa sig i underlaget.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss. Justitiedepartementet, inkom 2025-05-26

Regionstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse 2025-08-28

Regionstyrelsens yttrande daterad 2025-08-28